

Korinti a zengât ekap zagâtņâ Paulonâ kulemgum zingip.

Mâsop sot sâtâre den.

1 ¹ Anutugât sâtkât Yesu Kristogât Aposolo orâwan, nâ Paulo sot bukuzij Timoteo, net Korinti kamânân Anutugât kâmut sot Grik hânân Kembugât singi a ândie, zengât ekap zi kulemgum zinget.

² Anutu Ibâniņâ sot Kembu Yesu Kristo, zekâren gâbâ tânzâņgozâņgoņ sot um lumbe zengâren zimbap.

³ Kembuniņâ Yesu Kristo, zâkkât Ibâņâ Anutu sâm âlip kwâkņangânat. Zâk tânzâņgozâņgoņ sot um diim giginâ mariņâ ândiap. Sâknam umbâlâ upmen dâp mem sândukņan kwatningâmap. ⁴ Anutuņâ sândukņan kwatningâmap, zo yatik bukurâpniņâ sâknam ândine sândukņan kwatningânatkât opmap. ⁵ Kristo sot pâlâtâņ oindâ Kristo sâknam nâņgip, zo yatik sâknam kwâkņan ândimen. Oi nen zâk sot pâlâtâņ oindâ Anutuņâ mem sândukņan kwatningâmap. ⁶ Neņgâren sâknam muyagemap, zo zengâren um sânduk sot kubikkubik muyagibapkât neņgâren muyagiap. Um sândukņâ zo tânzâņgoi sâknam neņgâren muyagemap, zo yatik zengâren muyagei kâtigem ândine umniņ sânduksâbap. ⁷ Nen zengât nâņgâm itâ sâmen, “Zen nen sot sâknam ândime, zo yatik nen sot um sânduk nâņgâbi.”

Kembuņâ Paulo sot bukurâpņâ mumuņan gâbâ mâkâzingip.

⁸ Bukurâpnâ, nen Asia hânân sâknam nâņgâm ândim gawen. Zen zorat kwakpegât sa nâņgânek. Zoren kut riâi riâi yâmbâtņâ kwâkniņan zari ândiândiniņâ buņ upap nâņgâwen. ⁹ Nen mumuņangât singi uen sâm nâņgâwen. Oi yen mân muyageip. Niiņ imbaņâniņangât nâņgindâ yen oi Anutuņâ a mumuņan gâbâ mâņgizingâmap, zâk kânok nâņgâm pâlâtâņ kwâkņangânatkât zo yatâ muyageniņgip. ¹⁰ Oi zâk mumuņan gâbâ mâkâningipņâ yatik mâkâningâbap. Zâkkât itâ nâņgâmen, “Sâknam

muyageningi mākāningābap.” ¹¹ Korinti a zen ko nināuŋa betniŋan minetā Anutuŋa mākāningi zen sot a nāmbutŋa aksik patā zorat zākkāren sāiwap sāne ālip upap.

Paulo zāk um tārarak āndeip.

¹² Nen niŋangāt nāngindā ālip opmap, zo itāgāt. Nen mân kaitzāngomen. Nen um salek āndeindā umniŋandā hān a yenŋa, zeŋgāt nāngānāngā mātāp, zo mân nāngām āndiwen. Buŋa. Anutuŋa tānnāngoi ālipŋa āndiwen. Zo a torenŋa zeŋgāt mâteziŋanāk buŋa, Korinti a zeŋgāren yatik āndimŋa katiŋiwen.

¹³⁻¹⁴ Yesu gābap, narāk zoren zen neŋgāt op sātāre upigāt sot neŋgot yatik zeŋgāt op sātāre utnatkāt den zi kulemgum ziŋen. Oi den kulemguen, zorāŋ yāmbātŋa buŋa. Aksik sālāpkum nāngābi. Nā nāngan. Zen den zo aksik nāngābi. Zo den muyap. Mārum torenŋa ālip nāngāwe.

Pauloŋa sarā mân sāmāip.

¹⁵ Kāndom nen buku op āndinat sām nāngām nā zeŋgāren gam umālep kwatziŋgābatkāt sāwan. ¹⁶ Oi ga ziŋgitŋa Makedonia hānān āibatkāt sāwan. Oi zoren āndim puriksām Korinti a zeŋgāren dum gam umālep kwatziŋga ziŋa sāngonnone Yudaia hānān āibatkāt nāngāwan.

¹⁷ Korinti a zeŋgāren gābat sāmŋa mân gāwan. Zorat nāgāt dap nāŋge? Nā um zagāt op den yatā sāwan? Nā um kātik a yatā op um zagāt opŋa zeŋgāren gābat sāmŋa birām mân gāwan? Nā yatā buŋa. Nā mem birābirā mân opman. ¹⁸ Ibāniŋ Anutu, zākŋa sāi kātikkatiŋiŋ āndiŋkāt den sāindā dap op bon buŋ upap? ¹⁹ Anutugāt nanŋa Yesu Kristo, zākkāt den siŋi nā sot Siliwano sot Timoteo, niŋa dāzāngowen. Zo bonŋa sot nāmbutŋa yenŋa mân oip. Buŋa. Yesugāt den bonŋigāk. Yesuŋa den sāi katiŋemap. ²⁰ Anutuŋa den sām katiŋeip, zorat bonŋa Yesugāren ziap. Zorat op Yesugāt perākŋak sām Anutu sām ālip kwākŋangāmen. ²¹ Anutuŋa sāi nen sot zen ārāndāŋ Yesu sot pālātāŋ op katiŋimen. Anutu zāk zikŋak gāsum sālāpnāngoiŋ. ²² Oi zākŋak tārotāronangāt undip Kaapumŋa umniŋan pāip. Oi Kaapumŋa umniŋan āndim Kembuŋa tānnāngobatkāt den umniŋan sām muyagemap.

²³ Zeŋgāren gābat sāmŋa mân gāwan, zorat sa nāngānek. Nā Korinti kamānān ga den nep ziŋgām umbālā kwatziŋgābatkāt mân gāwan. Den zo Anutuŋa nāŋgi perākŋak san. ²⁴ Niŋa zeŋgāt a kutā utnatkāt mân sāmen. Zeŋgāren umālep muyagibatkāt berān miangām nep tuumen. Zen nāngām pālātāŋān katiŋem kinze, zo nāngan.

Pauloŋa Korinti kamānān mân ābureip, zorat den.

2 ¹ Ummandā itā nāngāwan, “Zen umbālā upegāt zeŋgāren dum zagātŋa mân gābat.” ² Nā itā nāngāwan, “Nāŋa den sa umbālā utne

waniŋ ziŋ umâlep kwatnibi?” ³Nâ zengâren ga umâlep kwatnibigât otnigip. Ka zengâren ga umbâlâ kwatnibegât um girem den kulemgum kwatziŋgâwan. Umnandâ itâ nâŋgâwan, “Umnan sâtâre muyagei zengâren zo yatik sâtâre muyagibap.” ⁴Ka umnâ bâliŋ oi isemŋâ ekap zo kulemgum ziŋgâwan. Sâknam sot umbâlâ kwatziŋgâbatkât buŋâ. Umnâ zengâren kinmap, zorat topŋâ tirâpziŋgobatkât orâwan.

A ŋâiŋâ bâliŋ oip, zorat den.

⁵A ŋâi bâliŋ op umbâlâ muyageip, zorat ninâ umbâlâ orâwangât mân san. Korinti a nâmbutŋâ zen umbâlâ muyagiwe. Oi umbâlâ zo pisuk kwâkziŋan zarip. ⁶A donbepŋâ a zo kubikaŋgâwe, zorat nâŋga âkap. ⁷A zo umbâlâ ândim tâmbetagobapkât tosaŋâ birâm um diim gibapkât den dukubi. ⁸Buku okŋaŋgâbigât san. ⁹Nâ mâsikâm topziŋ ikpatkât ekap kulemgum ziŋgâwan. Zen dinnâ lubi mo mân lubi sâm kulemgum ziŋgâwan. ¹⁰Itâ sa nâŋgânek. A ŋâi zâk nâgâren bâliŋ mân oip. Nâ dap dabân yatâ tosaŋâ birâbat? Zâk tosaŋâ buŋâ. Ka zen a ŋâigât tosa birâne nâŋgoot yatigâk birâbat. Zen âlip upigât nâ Yesugât nep a op Kristogât mâteŋan tosa zo biran. ¹¹Sataŋŋâ kâitnâŋgom tâmbetnâŋgobapkât yatâ upmen. Zâkkât orot mâmeŋâ, zorat mân kwakmen. Âlip nâŋgen.

Siŋgi âlip, zo wârân âlipŋâ yatâ.

¹²Nâ Taroa kamânân gam Kristogât siŋgi âlip sâbatkât umnâ bâbâlaŋ oip. Kembuŋâ nep zo muyagem nigi, zo tubat sâm kubikaŋgâwan. ¹³Ka bukunâ Tito zâk Korinti a zengâren gâbâ mân kek âbureipkât umnâ âbamgwâbam oi uŋgeuŋge orâwan. Yatâ op a zâmbamŋâ Makedonia hânân âiwan.

¹⁴Opoŋ, Kristo sot pâlâtâŋ op kâtigem ândim Yesugât siŋgi âlip, zo a dâzâŋgom naŋgindâ a donbep nâŋgâne zâkkât itomŋandâ a hânŋâ hânŋâ zengâren laŋ kârâm âimap. Zorat sâtâre patâ Kembugâren okŋaŋgânat. ¹⁵Nen Kristogât itomŋâ âlip yatâ upmen. Anutuŋâ zo nâŋgâmap. Oi a Kembugât siŋgi ândie sot a simgât siŋgi ândie, zen ârândâŋ nâŋgâbi. ¹⁶Simgât siŋgi, zen siŋgi âlip zo kândâtkom itom zo nâŋgâne mumuŋangât kârokŋâ yatâ oi birâme. Oi a ândiândiŋangât siŋgi, zen itomŋâ âlipŋâ zo nâŋgâne ândiândigât wârân yatâ oi ândime.

Yesugât siŋgi sâsâŋâ, zo nep zâizâiŋ sot nep yâmbâtŋâ. Nen niij imbanŋan nep zo tuugindâ yâmbâtŋâ upap. Ka Kembugât Kaapumŋâ betniŋan mei nep zo tuugindâ bâbâlaŋ upap. ¹⁷Nen a nâmbutŋâ ziŋâ upme, yatâ mân upmen. A donbepŋâ zen aŋgâgwangâ a yatâ op kât minam Anutugât den sâme. Nen ko um târârak ândim Anutugât sâtkât Anutu mâteŋan Kristogât den siŋgi târârak sâmen.

Korinti a zen ekap Pauloŋâ kulemgop, zo yatâ.

3 ¹Zen neŋgât dap nâŋge. Zen neŋgât dum zagâtŋâ itâ se? “Zâizâiŋ op den se.” A nâmbutŋâ upme, zo yatâ op zengâren gam topniŋangât

ekap tirâpzân gonatkât se? Mo zen topniñangât ekap kulemgune nîai pindânatkât se? ²Yatâ mân utnat. Topniñangât ekap, zo zen. Niñâ Korinti zengâren nep tuugindâ bonñâ âsagei a zen ek nânngâme. Nep zorat bonñâ topniñangâmuyagemap. Den Korinti a zengât umziñan kulemguwen, zo a aksik ziñ ek sâlâpkum nânngâme. ³Nen umniñandâ saaziñgâm zengâren nep tuugindâ Kristogât ekap yatâ urâwe. Topñâ muyap ziap. Ekap zo simbupñâ mân kulemguwen. Zo Anutu ândiândi mariñâ, zâkkât Kaapumñâ kulengoip. Kârân mân kulengoip. A umñan kulengoip.

⁴Kristogât op Anutu nânngâm pâlâtân kwâkñangâm zengât yatâ nânngâmen. ⁵Siñgi âlip nep, zo zâizâin. Niñak nep itâ zo mân tuubem yatâ. Zorat niñak itâ mân sânat, “Niñ imbanâyân tuugen.” Buñâ. Anutuñâ tânnânngoi tuumen. ⁶Kembugât nep a ândimen, zo itâgât. Anutuñâ târotâro uñakñangât nep a mem kubikniñgip. Târotâro uñakñâ, zo sâñgiñâ simbupñâ kulengoip, zo yatâ buñâ, Kaapumgât nep. Gurumin den Moseñâ mârurñan kulengoip, zorân nânngomap. Ka Kaapumñâ ândiândi muyagem niñgâmap.

⁷Târotâro sâñgiñâ, zo kârân kulengoip. Zo âsakñoot muyagei Moseñâ meip. Zorat Mose si sâñgânñâ âsakñoot oi Isirae a, ziñâ dap op ek nanngâbe? Oi âsakñâ zo zinzin kâtik buñâ. ⁸Târotâro uñakñangât âsakñâ zorân sâñgiñâ wâlap. Târotâro uñakñâ zorat mariñâ Tirik Kaapum. ⁹Târotâro sâñgiñandâ tosanin sapsuñap, zo âsakñâ giginâ. Ka târotâro uñakñâ, zorân târârakñâ muyageniñgâmap. Oi zorat âsakñandâ walâm ba zariap. ¹⁰Târotâro sâñgiñangât âsakñâ zo âsagei uñakñangât âsakñandâ âsagem kwâtepkoi buñ uap. ¹¹Zinzin kâtik buñ, zo mârur âsakñoot âsageip. Oi zinzin kâtikñâ, zorat âsakñandâ walâmñâ patâ uap.

Um ekapniñ zo Kembuñâ olañmap.

¹²Târotâro uñakñangât âsakñâ zo zinzin kâtik zem zâimâmbap sâm um bâbâlañ op siñgi âlip kengât buñ sâmen. ¹³Mose yatâ mân upmen. Moseñâ târotâro sâñgiñangât den zo Kembugâren gâbâ memñâ Sinai bâkñan gâbâ gem a ziñâ âsakñâ zinzin kâtik buñâ, zo mân ikpigât si sâñgân kwâtepkoi. ¹⁴Isirae a zen um kâtik urâwegât târotâro sâñgiñâ ekapñoot sâlâpkum topñâ mân nânngâm ândim gawe. Oi ekap zo um kâtik zengât umziñan tok ziap. Kristo kânokñâ ekap zo olañbap. Kristoñâ ekap zo olañ nânngânñangâziñ pârurñâni Kembugât den zorat topñâ âlip nânngâbi. ¹⁵Perâkñak, Isirae a zen um kâtik op mârurñan gâbâ Mosegât den sâlâpkum gawe. Oi umziñan ekapñoot ziap. ¹⁶Kembugât ekabân Moseñâ oip, zorat den nîai itâ ziap,

“Kembu mâte okñangâbâ sâm si sâñgânñâ kwâtepkoi, zo mem pam Kembu mâte okñangâmâip.”

Zorat itâ nânngâmen. A nîai Kembugâren mâte oi Kembuñâ a zorat um nânngânñangâñâ mâtâp mimbap. ¹⁷Kembu san, zo Kaapumgât op

san. Oi Kembugât Kaapum a n̄aigâren tâi dumun buŋ ândibap. ¹⁸ Oi Kembugât siŋgi a, nen aksik si s̄aŋgânniŋ ekap buŋ ziapkât Kembugât âsakn̄a ek n̄aŋgâmen. Kembugât holi tobat yatâ utnatkât kubikniŋgâm ândiap. Kubikniŋgâm âsakn̄a ka âsakn̄a niŋgâm zâibap. Kembuŋa nep zo neŋgâren tuumap. Oi Kembu san, zo Kaapumgât op san.

Siŋgi âlip zo ekapn̄a buŋ.

4 ¹ Kembu zâk tânnâŋgom Kristo âsakn̄aŋgât den siŋgi âlip zo s̄anatkât s̄am niŋgip. Nep yatâ zo s̄am niŋgipkât umniŋandâ mân lorimen. ² Kut n̄ai n̄ai aŋunŋoot, mân orotn̄a, zo kândât kumen. Den sarâ mân s̄amen. Anutugât den mân gulipkumen. Buŋa. Nen Anutugât mâteŋan den bonn̄a s̄amen. Nen yatâ oindâ a n̄ambutn̄a ziŋa topniŋa ek n̄aŋgâme. ³ Den siŋgi s̄amen, zo ekapŋoot uap oi ko tâmbetagoagoŋgât siŋgi zengât umziŋan ekapŋoot opmap. ⁴ A n̄aŋgâm pâlâtâŋziŋ buŋa zen hân zirat a kutâ, Sataŋn̄a umziŋ dooŋgoi dap yatâ Kristo âsakn̄aŋgât den siŋgi âlip zo n̄aŋgâbe. Nen itâ n̄aŋgâmen. Kristo zâk Anutugât holi tobat yatâ ândiap. ⁵ Den dâzâŋgomen, zo niŋ siŋgi buŋa. Yesu Kristo zâk Kembuniŋa ândiap s̄amen. Oi nen Yesugât opn̄a zengât kore mâman a op ândien. Nen zo yatâ dâzâŋgomen. ⁶ Mârumŋan hân n̄atâtik zei Anutuŋa s̄ai âsakn̄andâ âsageip. Oi yatigâk umniŋan âsakn̄a pâip. Oi Kristogât si s̄aŋgânŋan Anutugât âsakn̄a zei ikmen.

Paulo zâk mâsimâsikâyân mân loreip.

⁷ Imbaŋa zi niŋan buŋ, Anutugâren ziap. Zorat topn̄a âsagibapkât umgât gom sambe âsakn̄aŋoot zo âmaŋ hânŋa tuutuun̄ neŋgâren pâip. ⁸ Oi nen sâkn̄am top top kwâkn̄an ândim mân lorimen. Gin mandu yatâ ândim mân n̄aŋgâm kwâkâ upmen. ⁹ Nen itâ n̄aŋgâmen, “A zen n̄aŋgom sâkn̄am niŋgâne Anutuŋa mân birâniŋap. A ziŋ n̄aŋgom mem n̄ai n̄ai otniŋgâne mân mumen.” ¹⁰ Yatâ opn̄a sâkn̄iŋan Yesugât mumuŋa, zo yatâ muyagei ândimen. Oi Yesugât ândiândiŋ, zo yatik sâkn̄iŋan muyagibapkât zo yatâ âsagiap. ¹¹ Nen gwâlâ ândeindâ Yesugât opn̄a a ziŋ gwâlâ n̄aŋgom hannâŋgonam sâme. Yesu ândiândiŋgât imbaŋa zo sâkn̄iŋan muyagibapkât yatâ otniŋgâme. ¹² Oi itâ ziap. Korinti a zengâren Yesu ândiândiŋgât imbaŋandâ nep tuugi bonn̄a âsagibapkât nen mumuŋgât siŋgi yatâ op ândim nep tuum ândimen.

Paulo zâk Kembu sot pâlâtâŋ op nepkât âkon mân oip.

¹³ Nen siŋgi âlipkât nep tuum sâkn̄am n̄aŋgâm sândândeŋ kârâm tuum ândimen. Kembugât ekabân den kulem n̄ai itâ ziap,

“Nâ Kembu n̄aŋgâm pâlâtâŋ kwâkn̄aŋgâm den sâman.”

Oi nen den kulem zorat dâp Kaapumŋa aleniŋgi Kembu n̄aŋgâm pâlâtâŋ kwâkn̄aŋgâm den sâmen. ¹⁴ Nen itâ n̄aŋgâm kwâtâtimen.

Kembuŋa Yesu m̄ngeip, z̄ak zo yatik Yesu sot m̄nginiŋḡam Korinti a zen sot ār̄and̄aŋ zikŋa kiŋ topŋan n̄ambari āndinat. ¹⁵Nen zo zenḡat s̄am nep yat̄a upmen. Kembuḡat den laŋ k̄ar̄am ari a donbepŋa n̄anḡam Anutu s̄at̄are okŋanḡane zor̄aŋ t̄arokw̄ai t̄arokw̄ai zem z̄aibap. Yat̄a utne Anutuḡat kutsiŋgiŋand̄a pat̄a op samb̄alem laŋ k̄ar̄abap.

H̄an̄an s̄aknam, zor̄aŋ gigiŋa.

¹⁶H̄an̄an s̄aknam kw̄akŋan āndim umniŋ m̄an lorimen. Buŋa. Nen it̄a n̄anḡamen. Nen h̄an̄an zi āndim imbaŋaŋiŋ diim gei s̄akniŋ loremap. Umn̄iŋ ko Kembuŋa sir̄amŋa sir̄amŋa t̄angui k̄awaliŋoot kinmap. Kubigi uŋakŋa opmap. ¹⁷H̄an̄an s̄aknamniŋa zo nar̄ak k̄arep buŋa. S̄aknam zo kubikniŋgi bet h̄auŋa ālipŋa, ȳamb̄atŋa sot ziniŋ k̄atikŋa, āsakŋoot, zo zemniŋḡabap. ¹⁸Kut ŋai ŋai muyap, zoren umniŋa m̄an p̄amen. Kut ŋai ŋai tik ziap, zoren umniŋa p̄aind̄a muyageniŋḡabap. Kut ŋai ŋai ikmen, zen ziniŋ k̄atik buŋa. Kut ŋai ŋai m̄an igikŋa, zor̄aŋ ziniŋ k̄atikŋa uap.

Silepniŋ k̄andaŋa Kembuŋa mir̄a k̄atikŋa muyagem niŋḡabap.

5 ¹Nen it̄a n̄anḡamen. Nen h̄an s̄akniŋ mem āndimen, zi silep yat̄a d̄aŋduŋs̄ai bir̄anat. Oi Anutuŋa mir̄a k̄atikŋa sumbem̄an muyagem niŋḡabap. Mir̄a zo betŋa m̄an tuutuŋa. Ziniŋ k̄atik ŋai zo muyagem kinzap. ²Oi nen sumbem̄an mir̄a zo minatk̄at ākŋale opŋa zorat n̄anḡan̄anḡaȳak āndien. ³Um d̄apniŋanḡat s̄ak p̄akeŋa buŋ opapk̄at n̄anḡamen. Sumbem̄an s̄ak uŋakŋa minatk̄at n̄anḡam āndimen. ⁴H̄an s̄akniŋoot āndim n̄anḡam kw̄ak̄a upmen. H̄an s̄akniŋ zi buŋ upapk̄at m̄an otniŋḡamap. Buŋa. S̄ak uŋakŋa h̄aukwatnatk̄at otniŋḡamap. S̄akniŋ mumuŋa zi t̄ai āndiāndiḡat s̄ak uŋak h̄aukw̄atnat s̄amen. ⁵Nen yat̄a utnatk̄at Anutuŋa kubikniŋgap. Z̄ak t̄arot̄aroḡat undip Kaapumŋa niŋgip.

Nen h̄an̄an kwande yat̄a āndimen.

⁶Nen zorat op n̄anḡam āndimen. Oi it̄a n̄anḡamen. Nen h̄an s̄akniŋan zi āndim Kembu sot m̄an āndimen. ⁷Nar̄ak ziren umŋa n̄anḡam p̄al̄at̄aŋ kwap āndimen. Bonŋa m̄an ek n̄anḡamen. ⁸Oi laŋ n̄anḡam b̄ab̄alaŋ kwap āndimen. H̄an s̄akŋa h̄an kwande āndiāndiŋ, zo bir̄am Kembu sot āndiāndiŋ, zorat ākŋalimen. ⁹H̄an kwande āndiāndiŋ mo z̄ak sot āndinat zo ko it̄a n̄anḡam āndimen. Kembuŋa niŋgiri ālip upapk̄at t̄ar̄arak āndinat. ¹⁰It̄a n̄anḡamen, “Kembu Kristo z̄ak den s̄am kw̄ak̄akw̄ak̄aŋ t̄arar̄an t̄ai nen pisuk pat̄a m̄ateŋan kirind̄a h̄auŋanḡat den s̄am m̄ak̄aniŋḡabap. Ālipŋa mo b̄aliŋa zorat h̄auŋa zikŋik zikŋik niŋḡabap. H̄an s̄aḡan āndim kut ŋai ŋai upmen, zorat d̄ap h̄auŋa niŋḡabap.” Zo yat̄a n̄anḡam orot m̄amen̄iŋ kubikŋa t̄ar̄arak āndinat. ¹¹Oi Kembuḡat kenḡat op āndeind̄a a orot m̄ameziŋ kubik Kembu sot buku upiḡat d̄az̄anḡomen.

Anutuŋa umniŋa ek topniŋ n̄anḡamap. Oi Korinti a zen yatik umziŋand̄a topniŋ n̄anḡabiḡat otniŋgap. ¹²Nen it̄a m̄an n̄anḡamen. Nen

niij kutniñâ mem zaatnat. Oi ziñâ nâñgâniñgâne a âlip upap. Yatâ buñâ. A dinnâ mân lum zâizâiñ upme, zengât mâteziñan Korinti a, zen nengât siñgi sâm añun mân upigât den zi sâm kulemgum ziñgen. Zâizâiñ a yatâ zorâñ a topziñ mân nâñgâm sâtñak sâme. Zen nengât dum zagâtñâ itâ se? “Sâk mâpâmâpâse den sâme.” Zen ko topniñ âlip nâñge. ¹³A ziñ topniñ mân nâñgâm niñgiri um gulip op ândimen yatâ oi ko Anutu nepñangât op um gulip upmen. Mo a ziñ nengât nâñgâne umniñ târârak ziap yatâ oi zengât op upmen.

¹⁴Nen itâ nâñgâmen. Kânokñâ aksik nengât hâuniñâ moip. Zo nâñgâmñâ itâ nâñgâm kwâtâtimen. Kristo umñandâ doñbep gâsânângom ândeiññak ândiap. Oi zo yatâ nâñgâmñâ dabân yatâ kwâimbânangâm kândât kunat? Zo yatâ utnatkât dâp buñâ. Kristo, zâk nengât hâuniñ moipkât nen aksik muwen yatâ uap. ¹⁵Aksik nengât hâuniñ moip, zorat topñâ itâ. Ândiândi ândinat, zo niñangât opñâ buñâ. Hâuniñâ momñâ zaarip, zâkkât op ândinat.

¹⁶Zorat narâk ziren a lañ mân ziñgitñâ umñâ birâziñgâziñgân, zo mân utnat. Mârum Kristo zâkkât sâk tobat ekñâ topñâ mân nâñgâm sâtñak sâwen. Narâk ziren ko yatâ mân utnat. A nâigât topñâ mân nâñgâmñâ sâtñak mân sânat. ¹⁷Nen itâ nâñgen. A nâi Kristo sot pâlâtâñ opmap, zâk a uñakñâ opmap. Kut nâi nâi sâñgiñâ zo buñ oi Anutuñâ uñakñâ muyageip. ¹⁸Kut nâi zo Anutuñâ sâi muyageip. Zâkñâ sâi Kristoñâ diiñgi nen Anutu sot buku urâwen. Oi nen nep tuugindâ a nâmbutñâ zen Anutu sot buku upigât nep zo sâm niñgip. ¹⁹Nep zorat diñâ dâzângomen, zo itâ. Anutuñâ Kristo sot ândimñâ a zâk sot buku utnatkât mâtâp muyageip. Oi tosanij birip. A zen Anutu sot buku upigât dâzângom ândinatkât nep diñ zo sâm niñgip. ²⁰Zorat nen Kristogât den sâsân a op Anutugâren gâbâ den mem a itâ dâzângomen, “Zen Kristogât opñâ Anutu sot buku upi.” ²¹Nengât opñâ Anutuñâ sâi Kristoñâ bâliñâniñ mem tosañoot oip. Itârâñ nen zâk sot pâlâtâñ opñâ Anutu târârak ândimap, zo yatâ utnatkât yatâ oip.

Paulo zâk Anutugât a ândim nepñâ tuugi bon âsageip.

6 ¹Nen Anutugât berân mâme a ândimñâ itâ dâzângomen. Anutugâren gâbâ tânzâñgozâñgoñ zo zengâren bon buñ opapkât umziñ galem orañgâm ândibi. ²Anutuñâ itâ sâi Kembugât ekabân kulemguwe,

“Narâk parâwan, zoren nâñgâgiwan. Bâliñan gâbâ mâkâziñgâziñgân narâkñan bekan mewan.”

Nâñgânek. Narâk pâip zo zi sot bâliñan gâbâ mâkâziñgâziñgân narâkñâ zi.

³A ziñ nen sot nepniñ sâm bâliñ kwatniñgâbegât Kembugât mâtâbân bagibegât pâke mân pamen. A pisuk ziñâ Kembugât siñgi upigât

otningâmap. ⁴Nen Anutugât kore a ândimen. Zorat topnâ muyagibapkât itâ upmen. Sâknam kwâknan ândim mân lorimen. Kiom minningâne sâsâlim ândimen. ⁵Kâmbamnâ nângone sâsâlim ândimen. Tâk namin nâmbane tapmen. Kâsa osetziyan ândimen. Nepkât sâknam zo nângâm sâtkum ândimen. Um wâgân ândimen. Nalem buj ândimen. ⁶Tosa buj ândimen. Nângânângâniñoot ândimen. Um sânduk ândimen. A buku otziygâmen. Tirik Kaapum sot ândimen. A buku otziygâziygâj bonjâ ândimen. ⁷Den bonjâ sâmen. Anutugât imbanjan ândimen. Târarak ândiândiyanğât kâlâu bongen mem yangâgen sâiwa mem kinmen. ⁸Sâm âlip sot anjun oserân ândimen. A nâmbutjandâ neygât nângâne sarâ opmap. Ka nen sarâ a bujâ. A bonjâ. ⁹A zij neygât nângâne gei kutsiñginiñoot ândimen. Zen neygât mumuñyanğât siñgi ândie sâne nen gwâlâ ândimen. Zij nângone mân mumen. ¹⁰Zen neygât nângâne umbâlâ a opmap. Ka nen sâtâre a ândimen. Zen neygât nângâne a kanpitâ opmap. Ka nen a nâmbutjâ kut nâi nâi betziyan mimen. Zen neygât nângâne yenjâ opmap. Ka umgât gom sambe patâ zemniñgap.

Paulo zâk Korinti a zeygât umjâ kirip.

¹¹O Korinti a, umniñâ zeygârâk kiri lâuniñ bâbâlanj uap. ¹²Umniñandâ sipapzângowen. Zen ko umziñ doonjune zeygâren buku orotnâ zo bituktâ ziap. ¹³Oi nâ nan bârarâpnâ itâ dâzângobâ. Zen umziyanğât mâtâp mem pane patâ zo zimbap.

Bâliñâ sot âlipnâ, zet buku buku mân upabot.

¹⁴A um kâtik zen nakziñ lune mân betziyan mimbi. Târarak sot gângonjâ, zet dap op buku buku upabot? Mo âsaknâ sot nâtâtik, zet dap op târotâro upabot? ¹⁵Kristo sot Sataj, zet dap op um kânok upabot? Yesugât kâmut sot um kâtik a, zen dap op um kânok upi? ¹⁶Mo Anutugât namâ sot lopiogât namâ, zet dap op târoyagobabot? Nânge. Anutugât ândiândiyanğât namâ, zo nen. Kembugât siñgi a nen lopiio mâpâsime, zeygâren mân târokwatziyanğânat. Zorat Anutuñâ itâ sâi Kembugât ekabân kulemguwe,

“Nâ osetziyan sot umziyan tâtat mâme upat. Oi nâ Anutuziñâ op ândia zen arâpnâ op ândibi. ¹⁷Zorat um kâtik zen sot pâlâtâj mân ândibi. Zen umziñ sumun opapkât galem orangâm upi. Yatâ utne nâ gâsuziñgâm galem otziygâbat. ¹⁸Oi nâ zeygât ibâ ua zen nan bârarâpnâ op ândibi.’ Kembu, imbanjâ mariñandâ den yatâ sap.”

Paulo zâk Korinti a umziñ mân anğân kârâbigât dâzângoip.

7 ¹Bukurâpnâ, Anutuñâ yatâ sâm, sâm kâtigeipkât kut nâi nâiñâ umniñ sumunkomap, zo sañgon kubiknâ târâkâkât mâtâbân ândinat. Oi Anutu hurat kwâknanğâm um salek ândinat. ²Korinti a, zen

umziñandâ mân anġân kârâningâbi. Nen zengâren kut ñâi ñâi bâliñ, zo mân urâwen. Oi kut ñâi ñâiziñâ mân tâmbetkuwen. Oi kut ñâi ñâiziñâ mân kâmbu miwen. ³Nâ den sâm bâliñ kwatziñgâm mân san. Nâ mârum itâ sâm dâzânġowan. Umniñandâ kâpizânġomen. Zen sot munat mo ândinatkat nânġâmen. ⁴Umnandâ itâ nânġan. Zen âlipñâ upi. Nâ zengât op sâtâre den sâman. Nâ yatâ nânġâm umnâ diim ġiap. Sâknam kwâkñan ândim sâtâre muyageman.

Paulo zâk Korinti zengât siñgi nânġâm umñâ âlip oip.

⁵Makedonia hânân gamñâ Korinti a zengât umniñ ġiremâk oi nânġâm kwâkâm ândiwen. Oi dabân sâk sânduk ândibem? Zoren sâkniñangât siñgi kâmbam sot sâknam. Umniñangât keñgât. Kut ñâi yatâ zo muyageningâwe. ⁶Ka mandu betziñan memap, Anutu, zâkñâ Tito sâñgongoi Korinti a zengâren ġâbâ âburem ġâi umniñ diim ġeip. ⁷Oi âbureip, zorarâk buñâ. Ziñâ umâlip den dukuwe, zo mem ġâi nânġâm zâk sot umniñâ âlip oip. Zen nâġât den nânġâm a bâliñâ oip, zorat umbâlâ op ândiwe sot nâġât opñâ nepziñ tângune zaatmap. Zorat siñgi dâtnogi nânġâm umâlep patâ orâwan.

Korinti a ziñ umbâlâ mâik ñâi nânġâmñâ âlip urâwe.

⁸Nâ mârum ekap kulemgum ziñgâm umbâlâ muyageziñġawan, zorat umnâ mân bâliap. (Ekap kulemguwan, zorat perâkñak umbâlâ nânġawan.) Zi ko nânġan. Narâk pânġânok umbâlâ muyageziñġawan. ⁹Umâlip nânġan, zo umbâlâ urâwe, zorat buñâ. Zen umbâlâ op umziñ melânġawe, zorat umnâ âlip uap. Zen umbâlâ bâbâlan nânġâmñâ umziñ kubikañgi âlip upigât Anutuñâ nânġâziñgi âlip oip. Dinniñandâ zengâren âi mân bâliñ oip. ¹⁰Wangât, umbâlâ bâbâlan zorân ġât umziñ melânġi anġâ âlip upme, zorat. Umbâlâ yatâ zo muyagibapñâ bet nânġi mân bâliñ upap. Umbâlâ bâliñâ ko zorânġâ um kâtik a muyageziñgi tâmbetagobi.

¹¹Nânġânek. Umbâlâ nânġawe, zorân zengâren bonñâ muyageip. Umziñ bâliñ oi um kârâp muyagiwe. Zorat topñâ itâ. Top lâku sot tosa hâuñangât keñgât opñâ kubikangâwe. Nen zengât nânġindâ âlip upapkât a zo kubikangâwe. Kut ñâi zo yatâ muyageip, zo bâliñâ kwâimbâkwâimbân zo zengâren mân ziap, zorat topñâ muyageip.

¹²Mârum ekap kulemgum ziñġawan, zo a bâliñâ oip, zâkkât buñâ. Mo bâliñâ okñangâwe, zâkkât op buñâ. Den dâzânġoindâ Anutu mâteñan sât luluziñangât topñâ muyagibapkât ekap zo kulemgum ziñġawan. ¹³Oi zen yatâ op umniñ diim ġiwe.

Korinti a ambân ziñ Tito umâlep kwâkñangâwe.

Oi umniñ sânduksâip, zorik buñâ. Zen Tito umâlep kwâkñangâne âburei nen doñbepñâ nânġâm sâtâre urâwen. Zen yatâ opñâ Tito umñâ

diim giwe. ¹⁴Nâ mârumjan sâm bâbâlaŋ kwatziŋgâm Tito itâ sâm dukuwan. Oi den zo bon buŋ mân oip. Zeŋgât op den sâwen, zo bonŋâ op naŋgip. Zo yatik Tito zeŋgât sâm âlip den dukuwan, zo bonŋâ oip. ¹⁵Tito zâk zeŋgâren gâi sâk kâik urâwe. Yatâ opŋâ hurat kwâkŋaŋgâm sâtŋâ lum buku okŋaŋgâwe. Zâk zorat nâŋgâm umŋandâ zeŋgârenâk kinmap. ¹⁶Nâ ko zeŋgât opŋâ um girem mân op ândibat, zorat umnâ âlip uap.

Makedonia hânân Yesugât kâmut ziŋ kât minduwe.

8 ¹Bukurâpnâ, Makedonia hânân kâmutŋâ kâmutŋâ Anutuŋâ tânzâŋgoi bukuziŋ betziŋan miwe, zorat siŋgi dâzâŋgonâ. ²Zen sâknam sot mâsimâsikâyân ândim sâtâre op ândiwe. Kut ŋâi ŋâi doŋbep mân ândim kanpitâ ândimŋâ laŋ bukurâpziŋ betziŋan minam kât doŋbep minduwe. ³Nâ zeŋgât nâŋgan. Zen tâtziŋgip dâp parâwe. Zen ziiŋik um bâbâlaŋâk urâwe. ⁴Niŋâ mân sâindâ ziiŋak Yesugât kâmut Yudaia hânân ândie, zen betziŋan mimbigât sâm kâtigem dâtnowe. ⁵Oi kut ŋâi ŋâi bâbâlaŋ upi sâindâ zen walâm uŋânâk itâ urâwe. Kândom umziŋâ Kembugâren pane kiri nen aksik Anutuŋâ opŋâ umziŋâ neŋgâren pane kirip.

Yerusalem kamânân umâlep muyageziŋgâwe.

⁶Yatâ utnetâ Titoŋâ Korinti a zeŋgâren ga kât mindumindu nep tuum toren birip, zo tuum naŋgâbapkât sâm pindien. ⁷Oi nâŋgâm pâlatâŋ sot siŋgi âlip den sâsâŋ sot den top nâŋgânâŋgâŋ sot nepkât kâtigime sot buku otningâme. Kut ŋâi ŋâi zorat bonŋâ muyagiwegât yatik bukurâpziŋ kamân ŋâin ândie, zeŋgât siŋgi kât mindunam um bâbâlaŋ op tuubi.

⁸Den mâtâpŋâ mân ziŋgan. Yesugât kâmut nâmbutŋâ zen um bâbâlaŋ op kât minduwe. Korinti a zeŋgâren buku orotŋâ zo dap dap ziap, zorat topŋâ âsagibapkât san. ⁹Zen ko Kembuniŋâ Yesu Kristo zâkkât topŋâ nâŋgâme. Zâk gom sambe mariŋâ ândim neŋgât op zo birâm kanpitâ oip. Kanpitâ oip, zo nen gom sambe patâ utnatkât yatâ oip.

¹⁰Oi zi ninâ den dâzâŋgobâ. Zo lune âlip upap. Zen kendon ombenjan kât mindunam bâbâlaŋ op topkwarâwe. ¹¹Oi zi târokwap op naŋgâne bâbâlaŋ urâwe, zorat bonŋâ muyagibap. Kut ŋâi ŋâi zemziŋgap, zorat dâp pane muyagibap. ¹²Um bâbâlaŋ op panetâ Anutuŋâ zeŋgât nâŋgi âlip upap. Pambi zo itâ. Ŋâi zâk patâ tâkŋaŋgâbap, zâk zo yatik pâmbap. Mâik ŋâi tâkŋaŋgâbap, zâk zo yatik pâmbap. Zen yatâ upi zo ko Kambuŋâ nâŋgi âlip upap.

¹³Zen kâtziŋ aksik pam naŋgâbigât mân san. Zâk zenâk tânzâŋgobigât mân san. Zâk zen mo ziiŋâ ârândâŋjak gom sambe muyagibigât san.

¹⁴Korinti zeŋgât sikumŋâ narâk ziren Yudaia zeŋgât pu molei kut ŋâi ŋâi ârândâŋjak zimbapkât san. Oi narâk ŋâin Yudaia zeŋgât gom sambenŋâ Korinti a betziŋan mei yatigâk ârândâŋjak dâp kânok upi. ¹⁵Zorat Kembugât ekabân den kulem ŋâi itâ ziap,

“Donbep patâ sânduwe, zorânâ sambe mân muyagiwe. Bituk sânduwe, zorân pu mân urâwe.”

Tito sot bukuzatnâ buku otziŋgâbigât den.

¹⁶Umnandâ Korinti a zengât gâsâzâŋgomap, zo yatik Titonâ umjandâ gâsâzâŋgomap. Anutuŋâ sâi yatâ âsagiap. Zo yatâ Tito zâkkâren muyagiapkât sâtâre utnat. ¹⁷Nen sâindâ nâŋgip, zorik buŋâ. Zikjak umjandâ bâbâlaŋ oi zengâren gâbam sap. ¹⁸Yesugât kâmurân gokrjâ bukuniŋâ nâi, zâk ârândân sâŋgonzâkoindâ gabot. A zo Yesugât kâmutnâ kâmutrjâ, zengâren siŋgi âlip nep tuumap. Zorat zâkkât nâŋgâne âlip opmap. Zâk sot Tito ârândân sâŋgonzâkoindâ gabot. ¹⁹Yesugât a kâmutnâ kâmutrjâ, ziŋâ a zo betniŋan mimbapkât gâsum sâlâpkuwe. A ziŋ Anutu sâm âlip kwâkŋaŋgâbigât Yesugât kâmut Yudaia hânân ândie, zen betziŋan minam kât mindumindu nep zi tuum ândien. Umniŋ zengâren kinzap, zorat nep zi tuumen.

²⁰Sâm gulip muyagebapkât kât patâ zo a mâteziŋan dâŋ galem upmen. ²¹Nen yatâ oindâ Kembuŋak niŋgiri âlip upapkât buŋâ. A ziŋ ârândân neŋgât nâŋgâne âlip upapkât sâmen.

²²Nen a zagât zet sot bukuniŋâ nâi sâŋgonzâŋgoindâ ge. A zo narâk nâmbutŋan mâsikâm egindâ kâtigeip. Narâk ziren zengât op nepnâ tuugi âlip op walâm kâtigiap.

²³Zen Titogât topjâ nâŋge. Zâk betnan mei ârândân nep tuum kore otziŋgâmet. Bukuzatniŋâ zekât nâŋgâme. Zet kâmut ziŋâ sâŋgonzâkowe. Zet nep tuugitâ Anutu sâm âlip kwâkŋaŋgâme.

²⁴Nen Korinti a zen sâm bâbâlaŋ kwatziŋgâmen. Den zo bonjoot upapkât a zo ganetâ buku otziŋgâne Yesugât kâmut kamân toren toren ândie, ziŋ zo ek nâŋgâbi.

Kât kânjan pam bet kubikpigât dâzâŋgoip.

9 ¹Kembugât siŋgi a Yudaia hânân ândie, zen buku otziŋgâm kât ziŋgâbi, zorat âlip nâŋge. Zorat wangât op donbep kulemgum ziŋgâbat? ²Korinti kamânân gok sot Grik hânân gok Yesugât kâmut ândie, zen kendon ombenjan bâbâlaŋ op kât mindunam urâwe. Zorat siŋgi Makedonia a dâzâŋgua donbepnâ zengât siŋgi nâŋgâm umziŋ bâbâlaŋ oip. ³Nâ Korinti a zen sâm bâbâlaŋ kwatziŋgâwan, zo yen opapkât bukurâpnâ sâŋgonzâŋgua Korinti a zengâren gane kât zo mindune âkâbap. ⁴Ninak bet Makedonia a nâmbutjâ zen sot ga kât pâpanŋangât kwakne dinnâ giginâ oi nâ sot Korinti a ambân zen ârândân aŋun upem. ⁵Zorat a sâŋgonzâŋgua kâdom op ge. Ga takâne umâlepkât kât pambigât dâtnowe, zo pane tâpap. Kât pâpan, zo a sâtŋangât buŋâ. Kât zo umâlepkât Kembugât siŋgi sâm pambi.

Umâlebân kut nâi pâpan, zo Anutuŋâ nâŋgi âlip opmap.

⁶Den sumbuŋâ nâi sa nâŋgânek. Nâi zâk nebân kut nâi ariknâ bituk pâmbap, zâk zo yatik bâbâlaŋâk mem nimbap. Oi nâi zâk nepŋan kut nâi

yâmbât kârâm kâmitpap, zâk zo yatik yâmbâtņik mem nimpap. ⁷Zorat itâ upi. Ŋâi zâk nângâbap dâp yatik kât pâmbap. A sâtkât mân pâmbap. Kât zo zikņâ um bâbâlaņangât op pâmbap. A yatâ zo zengât Anutuņâ nângâziņgi âlip upap. ⁸Anutu zâk imbaņâ mariņândâ imbaņâņangât mâsop minziņgi gom sambe muyageziņgi ziiņâ mem nemņâ a ziņgâziņgâņangât op mân kwakpi. ⁹Zorat Kembugât ekabân den kulem ŋâi itâ ziap,

“Aņâ sikumņâ kâsâpkum a kanpitâ ziņgâmap zâkkât orot mâmeņâ âlipņâ zo âkââkâņâ buņ zem zâibap.”

¹⁰Anutuņâ ariķņâ muyagem ziņgi kârâm kâmitme sot bonņâ muyagem ziņgi nime. Ziņâ kârâm kâmitpigât ariķņâ muyagem ziņgâm mâsop mei um bâbâlaņ op a nâmbutņâ ziņgâbigât gom sambe muyagem ziņgâbap. ¹¹Yatâ âsagei gom sambeziņoot opņâ Kembugât siņgi a Yudaia hânân ândie, zengât siņgi sâm kât neņgâren pane Yerusalem kamânân mem âinat. Zen yatâ utnetâ Kembugât kâmut Yudaia hânân ândie, ziņ zorat Anutugâren sâiwap sâm mâpâsibi. ¹²Ziņâ Kembugât a kâmut yatâ otziņgânetâ pu zo molibap, zorarâk buņâ. Zorâņâ sâiwap sâm mâpâsibi, zorat gom sambe muyagei Anutugâren âi subap. ¹³Zen Kristogât siņgi âlip nângâm lum ândim umâlepziņangât op kât zo mindum panetâ Yerusalem kamânân Kembugât kâmut sot a nâmbutņâ Korinti a zen buku târotâro kânok op Anutu sâm âlip kwâkņangâbi. Oi zengât itâ sâbi, “Korinti a zen siņgi âlip lunat sâweņâ lum buku otniwe.” ¹⁴Oi Korinti a zengâren Anutu nepņangât bonņâ donbep muyagiapkât umņâ sipapzângom zengât op Anutugâren ninâu sâbi. ¹⁵Opon, Anutuņâ imbaņâ tânnângoip. Nen zorat nângindâ walâwalâņ uap. Nen waniņņangât op yatâ otņingap? Zorat mâpâsem sâiwap sâna.

Hângât kut ŋâi ŋâi, zorâņ nep bonņâ mân uap.

10 ¹Zi Paulo nâņâ, Kristo um sândukņâ op ândeip, yatik um sânduk sot um gigiņâ op itâ dâzângua nângânek. Zengâren gâbâ nâmbutņandâ nâgât itâ sâme, “Pauloņâ zi nen sot ândim lumbeņâ den dâtnângoip. Ka kârebân âi tap keņgât buņ den kâtikņâ kweraniņ sâm kulemgum kwatņingâmap.” ²Zengât sa nângânek. Bukurâp, zengâren ga ândim den kâtik dâzângom kubikziņgâbatkât mân otnigap. Zengâren gâbâ a nâmbutņandâ neņgât itâ sâme, “Paulo zâk hângât kut ŋâi ŋâi, zorat nângâm ândimap. Oi hângât imbâņâ mem nep tuumap.” Nâgât yatâ sâme. A zo zen den kâtik dâzângom kubikziņgâbatkât umnâ bâbâlaņ uap. ³Nen hânân ândiândiniņ zo perâkņak ândimen. Oi hânân ândim kâwali op ândiândiņ zo sâkkât mâtâp ziap. Zo yatâ mân ândimen. ⁴Kâwali opņâ ândiândi nep tuumen, zo hânân gokņâ buņâ. Zo Anutugât imbaņâ kâtikņâ zorâņâ kâsa zengât paset kâtikņâ zo kândaņmen. Anutugât imbaņan kâtigem a um kâtik zengât den bâliņâ sot sarâ zo koi gemap.

⁵Oi zâizâinj denjâ Anutugât den walâmap, zo kom kâbaknjimen. Kristogât sât luluj zorik zimbapkât nânġânânġâ top topjâ saam pamen. ⁶Zen sât lulugât bâbâlaņ utne a nâmbutjâ zen den birâbirâziņanġât zânġom kubikziņġânatkât mambât ândimen.

A nâinjâ Paulogât sâi giginjâ oip.

⁷Mâteziņan muyap ziap, zo iknek. Zen wangât sâkkât kut nâi zorarâk nânġâne bonjâ opmap? Zengâren gâbâ a nâinjâ zikņanġât itâ nânġâbap? Zâk zikņik Kristogât a bonjâ ândiap. Zâk itâ nânġâbap. Nen yatik Kristogât a ândien. ⁸Kembuņâ nep tuunatkât gâsum sâlâpnânġoip, zo zen tâmbet zânġonatkât buņâ. Zengâren nep tuugindâ kâtigibigât sâip. Nâ nep nigip, zorat nânġa zâizâinj oi zâizâinj den sâwan. Zorat sâm anun mân upat.

⁹Nâ ekap kulemgum ziņġâman, zorat nânġâne keņġât den mân upap. ¹⁰Nâmbutjandâ nâġât itâ sâme, “Ekabân den yâmbâtjâ sot kâtikņâ kulemgum niņġâmap. Ka mâte otniņap, zo kakkak. Oi den sâsânjâ, zo giginjâ sâmap.” Nâġât yatâ sâme. ¹¹A yatâ zo, ziņâ itâ nânġâbi. Nen kârebân ândim den kulemgum ziņġâmen, den zorat bonjâ osetziņan ga ândim muyageziņġâbat.

Nepkât sâk mâme mân upi.

¹²A sâk mâme ândime, zengâren nen yatâ zorâņ dap op târokwap sâk mâme utnat? A yatâ zorâņ neņġât nepkât mân nânġâm ziiņanġârâk nânġâne zâizâinjâ oi sâk mâme op den laņ sâme. A nânġânânġâziņ buņandâ yatâ upme.

¹³Nen ko Anutuņâ nep sâm niņġip, daņġon zo mân walâm Korinti a zengâren gâwan. Zorat nânġâmņâ sâm bâbâlaņ den sâm zâizâinj den doņbep mân sâmen. Walâm den laņ mân sâmen. ¹⁴Nen nepniņanġât târokwap mân sâmen. Nep daņġonniņâ zo perâkņak zengâren ziap. Nen kândom zengâren gam Kristogât siņġi âlip dâzânġowen. ¹⁵A nâmbut zengât nebân âi laņ kin sâk mâme den mân sâmen. Zengât ita nânġâmen. Nânġâm pâlâtânziņâ laņ kârâm ari nepniņanġât bonjâ sambâlem laņ kârâm âibap. Zo perâkņak nânġâm ândimen. ¹⁶Zen yatâ utnetâ a kândâtziņan ândime zo, zengâren siņġi âlip nep tuum âinat. Ka a nâigât nepkât galem op zâizâinj den zo mân sânat. ¹⁷Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,

“Īâi zâk zâizâinj den sâbâ sâm Kembuņâ oip, zorat sâbap.”

¹⁸Īâi zâk zikņanġât nânġi zâizâinj oi Anutuņâ zâkkât nânġi gibap. Ka a nâi Anutuņâ egi âlip oi hurat kwâkņanġâbap.

Siņġi âlip mârâtjâ nâi mân ziap.

11 ¹Nâ um gulip den mâik nâi dâzânġua laņ nânġâbi. Den zo sa nânġâne. ²Nâ zengât op kâuk birâman. Oi kâuk birâm den

sâman, zo Anutugâren gok. A nâinâ bârâtî sîgan ayân sâbap, zo yatâ zen Kristo sot mâpotziŋgâwan. Ijâi sot mân mâpotziŋgâwan. ³Zi ko mulumî Ewa kâitkoi bâliŋ oip, zo yatâ zen a nâmbutîandâ kâitzâŋgone umziŋ gulip oi Kristo mâik nâi birâbegât umnâ girem oi san. ⁴A nâinâ zengâren gam Kristogât top siŋiŋî dâzâŋgomen, zo birâm nâi dâzâŋgomap. Oi zen zâkkât den nâŋgâm Kaapum miwe, zo buŋâ, uŋakî nâi mine siŋi âlip nengâren gâbâ miwe, zo buŋâ, siŋi nâi dâzâŋgomap. Dâzâŋgoi zo mân birâm yen nâŋgâne dâp opmap.

⁵Nâ itâ sa nâŋgânek. Nâ ninangât nâŋga Aposolo nâmbutî zâizâiŋ upme, zengât ombeziŋan mân op ândian. Zen ziŋangât itâ nâŋgâme, “Nen Aposolo a bonî zâizâiŋ ândien.” Ka zen aposolo sarâ a ândie. ⁶Korinti a nâmbutî, ziŋâ nâgât itâ sâme. Den sâm kubik sâsâŋ âlip, zo nâgâren mân ziap. Ka nâ itâ sa nâŋgânek. Nâŋgânâŋgâ patâ, zo nâŋgâman. Oi zorat topî sapsum dâzâŋgom nanîgâwen.

Sîŋi âlip nep a sarâŋâ.

⁷Zen patâ upigât nâ kanpitâ ândim Anutugât siŋi âlip sâŋgân buŋ dâzâŋgowan. Zorat dap nâŋge? Zo bâliŋ orâwan? ⁸Yesugât kâmut nâmbutî zengâren gâbâ zo perâkîjak kât mem Korinti a zengâren kore otziŋgâm nep tuuwan. ⁹Nâ Korinti a zen sot ândim kut nâi kârum zengâren gâbâ kut nâi mân mewan. Buŋâ. Bukurâpnâ ziŋâ Makedonia hânân gâbâ gam betnan miwe. Oi Korinti a zengâren yen ândia kut nâi mân niwe. Oi ziren du sâbâ. Nâ zengâren ga ândim kut nâi nibigât mân san. ¹⁰Kristogât den bonî zo nâgâren ziap, zo perâkîjak. Oi yatik Grik hânân gok nâi mân mem ga nibi. Nâ zo yatâ sâm kâtigian. Nâ sâtâre den zo mân birâbat. ¹¹Dap nâŋge? Umnandâ mân gâsuziŋi san? Yatâ buŋâ. Umnandâ gâsuziŋap, zo Anutuŋâ nâŋgap.

¹²Oi opman, zo op ândibat. Oi zo yen buŋâ. A nâmbutî Paulogât dâp nep tuumen sâm umziŋ mem zâibegât yatâ op ândibat. ¹³A yatâ zo, zen aposolo sarâŋâ. Nep a bonî buŋâ ândim Kristogât Aposolo bonî nengât tobat yatâ upme. ¹⁴Oi Korinti a ziŋ zorat nâŋgâne mârâtî mân upap. Sataŋ zikî sumbem a imbaŋâ âsakîzîziŋoot, zengât tobat yatâ opmap. ¹⁵Oi zorat a gakârâpnâ zen yatigâk târârakîngât kore ândimen, nengât tobat ândinetâ nâŋgindâ mârâtî mân upap. Nen itâ nâŋgen. Sataŋgât a gakârâpnâ zo, zen nepziŋangât dâp hâuŋâ mimi.

¹⁶San, zo dum sâbâ. Nâgât nâŋgâne um gulip a mân upap. Oi laŋ dâtnonâ sâm dâtnonek. Yatâ nâŋgânimî laŋ dinnâ nâŋgâbi. Nâ sâknâ mem zâi pam zâizâiŋ den sâbat. ¹⁷Nâ um gulip den zi Kembugât sâtkât mân sâbat. Yatâ upatkât Kembuŋâ mân sâm nigip. Ka laŋ kwakmak a yatâ opî zâizâiŋ den zi sâbat. ¹⁸Korinti zengâren a donbepî sâkkât kut nâi nâi zorat zâizâiŋ den sâme. Nâ yatik sâbat. ¹⁹Oi top nâŋgânâŋgâ zen nâmbutîandâ kwakmak den dâzâŋgone nâŋgâne dâp opmap. ²⁰Oi a

zo, ziŋ kore a gâsuziŋgâne yatik nâŋgâne dâp opmap. Mo kut ñai ñaiziŋâ betziŋan mimbî mo kâitziŋgobi mo zâizâiŋ op pâlomziŋan zâŋgobi, zo zen nâŋgâne dâp op naŋgâbap. ²¹Nen ko a lolotjandâ zo dap yatâ otziŋgâbem. Zo aŋun op san,

A nâmbutŋâ ziŋ wan mo wangât zâizâiŋ upi, zo nâ yatik upâ sâm âlip upat. Nâ kwakmak a yatâ op den zo laŋ san. ²²A nâmbutŋâ zo, zen ziŋŋaŋgât itâ sâme, “Nen Yuda a.” Yatâ sâme. Oi nâ zo yatik. Ziŋŋaŋgât Isirae a sâme. Nâ yatik Isirae a. Zen nen Abaramgât kiurâp sâme. Nâ yatik. ²³Zen nen Kristogât kore a sâme. Nâ laŋ um gulip den sâbâ. Nâ Kristogât nep a tobat ñai. Nâ nepkât sâknam nâŋgâman, zo tobat ñai. Oi tâk namin tâpman, zorâŋ walâziŋgap. Oi kâmbam nome, zo yatik. Oi tâmbetnonam utne opman, zo yatik. ²⁴Yuda a um kâtik ziŋâ sâp bâtnâmbut tâkŋâ lâpitnine teŋgâziŋ 39 oip. ²⁵Sâp karâmbut kâmbamŋâ nowe. Ñai ko kâtiŋâ nowe. Sâp karâmbut waŋgâyân âi âbâŋgoi saruyân geiwan. Oi sirâm ñatik ñai waŋgâ bâlei saruyân op ândiwan.

²⁶Mirâ mâtâp sindâweyân âim gam ândiwan. Too uubân âim gam ândiwan. Kâsa osetziŋan âim gam ândia nonam urâwe. Yuda a osetziŋan ândia nonam urâwe. Um kâtik osetziŋan ândia nonam urâwe. Kamân patin ândia nonam urâwe. Mirâ kamân kâtikŋan sâknamân ândiwan. Saru kwâkŋan keŋgât op ândiwan. Buku sarâ zeŋgât oserân ândim sâknam ândiwan. ²⁷Yatâ ândim nep sâknam tuum ândiwan. Oi ñatigân uman wâgân ândiwan. Tepkât mom hutuk ândiwan. Too nalembuŋâ. Pateŋ opŋâ hâmbâ mot buŋ. Mirâ namânâ buŋ ândiwan. ²⁸Oi zorik buŋâ. Sirâmŋâ sirâmŋâ Yesugât kâmut, zeŋgât nâŋgâm kwâkâ op ândiwan. ²⁹Dabân Yesugât kâmurân zeŋgâren gokŋâ ñaiŋâ bâbâ lolot ândei nâŋgâm tâtâlîm ândibam? Dabân Yesugât kâmurân gâbâ ñai bâliŋ oi nâŋgâm tâtâlîm ândibam? ³⁰Oi nâ wannâŋgât sa zâibap? Bâbâ lolotnaŋgât sa dâp upap. ³¹Kembu Yesu, zâkkât Ibâ Anutu, zâkkât mâteŋan den perâkŋak san, zo nâŋgap. Zâk sâm âlip kwâkŋaŋgâm zâinat.

³²Damasiko kamânân a kutâ, kutŋâ Arereta, zâkkât a sâtiŋândâ tâk namin nâbanbam kâwali a kamâŋgât mâtâbân zâmbari gâsuninam tarâwe. ³³Ka kamân zoren bukurâpnâ, ziŋ irin ginim kamâŋgât poŋ kâtikŋâ âkŋan nâbane gei zem zaat âiwan.

Pauloŋâ kut ñai sen pup ek naŋgip.

12 ¹Sâk mâme den sâindâ mân dâp upap. Oi laŋ sâbâ. Kembuŋâ umanân tirâpnogip sot den dâtnogip, zorat den siŋgi sâbâ. Zo den sumbuŋâ sâbâ. Muyapŋâ mân sâbâ. ²Nâ, Kristogât a ñai, zâkkât itâ nâŋgan. A zo, zâk Kembuŋâ mem zari sumbem teŋgâ karâmbut, zoren zâi ândeip. Kendon patâ kiin kimembut zorâŋ ombeŋan zâi ândeip. Zo sâk sot mo um dâpŋoot zarip, zo mân nâŋgan. Zo Anutuŋâ nâŋgap.

3-4A zo Kembuñâ kamân âlipñâ, Paradisi, zoren pâi ândim anñ mân nânğanânğan sôt anñ mân sâsânñâ, zo nânğip. Nâ a zo ekman. Zâk hân sâk sôt oip mo hân sâk zo birâm oip, zo mân nânğan. Zo Anutuñâ nânğap. 5A zo zâkkât op sâtâre den sâbat. Ninanğât sa mân dâp upap. Ka sâbâ sâm bâbâ lolotnânğât op sâbat. 6Sâtâre den sa sâi sâm gulip a mân opam. Zen nânğât nânğâne zâizâiñ opapkât mân upat. Kut nñi nñi ua ek nânğame, zorik zimbap.

Paulo zâk sâknam nânğâm ândeip.

7Kembuñâ kut nñi sen mârât tirâpnogip, zorat umnâ zâizâiñ opapkât sâknam nñi kwâknan pâip. Zo Satañğât kore a nñi. Zâk umnâ zâizâiñ opapkât sâknam nim ândimap. 8Sâknam zo birânibapkât sâp karâmbut Kembu dukuwan. 9Ka Kembuñâ den itâ sâm dâtnogip, “Nâ tângobat. Imbanñân zorân dâpkan upap. Nânğât imbanñâ zorân lolotkâ zo tângoi kâtigiban.” Zâk yatâ sâm dâtnogip. Zorat bâbâ lolotnâ zorat nânğa zari sâtâreñoot upap. Zo yatâ op ândia Kristogât imbanñâ nânğaren ze kâtigibat. 10Kristogât op bâbâ lolot upat mo kâmbam nibap mo sâknamân ândibat mo sâm bâliñ kwatninetâ ândibat mo mem nñi nñi otnine ândibat. Nâ bâbâ lolot ândia Kembuñâ tânnogi kâtigeman, zorat umâlip nânğaman.

Pauloñâ Aposolo nepñanğât top muyageip.

11Zi kwakmak den san, zo ziiñâ nâ yatâ sâbatkât kâtigine den zo san. Ziñâ sâm âlip kwatnine dâp opap. Ka zen yatâ mân upme. Zen nâ a yen ândiman sâme. Nâ ko itâ sa nânğânek. A zen ziiñanğât itâ nânğame, “Nen Aposolo a zâizâiñ ândien.” Nâ a yatâ zo zengât ombeziñan mân ândiman. 12Nâ Korinti a zengâren nep bâbâlanğâk tuum gâwan. Tuuga kut nñi nñi sen mârât muyagei zorânñâ Aposolo nepñanğât topñâ sâm muyageip. 13Korinti a zen nânğât dap nânge? Zen nânğât itâ sâme? “Yesugât kâmut dâp dâbâk mân otñiñgâmap.” Korinti a zen dap otziñgâwangât nânğâne bâliñ uap? Nâ kut nñi nñi ziiñâ mân betziñan mewan. Kât zengâren mân mewan, zorarâktâ nânğâne bâliñ oip? Yatâ oi ko zorat op tosanâ birâbi.

Paulo zâk Korinti a zengât umñâ kirip.

14Nâ sâp zagât zengâren gâwan. Oi dum gâbam otnigap. Gamñâ orâwan, zo yatigâk sâkkât nâlem mot, zo nibigât mân sâbat. Nâ kât sikumziñanğât buñâ, ziiñanğât otnimap. Katep mâik ziñâ ibâ mamziñ galem otziñgâbi, zo mân taap. Ibâ mam ziñâ katep mâik galem otziñgâne dâp upap. 15Nâ um dâpziñ âlip upapkât, kât sikumâk buñâ, kore otziñgâm ândim ândiândinâ buñ upapkât nânğa âlip uap. Nânğât umnâ zengâren donbep kinzapkât zengât umziñandâ nânğaren mâik nñi kinbap?

¹⁶A nâmbutjandâ nâgât itâ sâme, “Kut nâi nâi muyap mân mem neip. Ka tigâk kâitnângom kut nâi nâi mem neip.” ¹⁷Zorat zen sânek. Nâ ârâpnâ sângonzângua zengâren ga kut nâi miwe? ¹⁸Tito zot bukujâ nâi sângonzâkua zengâren gawet. Tito zâk gamjâ zengâren kut nâi betzijan meip? Mo kâitnângom um gulip kwatziŋgâwe? Zen nekât dap nâŋge? Zâk sot nâ, net tobat kânok sot mâtâp kânok ândiet.

A nâmbut umziŋ melâŋbigât girem dâzâŋgoip.

¹⁹Den sâm gamen, zo nâŋgâne sâk mâme den uap? Yatâ bujâ. Nen Kristo sot ândim Anutugât mâtejan den sâmen. Bukurâp, den zo nâi mo nâigât bujâ. Zen aleziŋindâ kâtigibigât dâzâŋgomen.

²⁰Nâ zengâren ga ziŋgitsa mân dâp opapkât sot zen nâ nikne mân dâp opapkât girem uan. Zengâren kâsa, um kâlak, kuk, senân kwâteŋ, sarân sâsâŋ, den uman pâpan, zâizâiŋ, kâmbu, gulipmalip, yatâ zo zeï muyagebamgât umnâ girem uap. ²¹Nâ zengâren gam a nâmbutjandâ um sumun, laŋ mâman, kut nâi laŋ orot zo opjâ umziŋ mân melâŋme. Oi yatâ op ândine zengâren ga Anutunandâ mem gei kwatnigi a yatâ zo zengât isem umbâlâ opamgât nâŋgâm kwâkâ uan.

Tosagât op den sâsâŋ muyagibap.

13 ¹Zi Korinti zengâren du ga sap karâmbut upap. Den nâi sa nâŋgânek. A kânokjâ a nâigât tosa sâbap zo ko denân mân pambi. Ka a zagât mo karâmbutjâ a nâigât tosa sânetâ denân pam kubikŋaŋgâbi. ²A mârum bâliŋ urâwe sot nâmbutjâ sâp zagât zengâren gâwanân girem dâzâŋgowan, zengât yatik kârebân tap den zi san. Zen bâliŋâ mem ândine dum zagâtjâ zengâren gam mân birâziŋgâbat. ³Nâgât umnan den pâi sâman, zâk Kristo. Zâkkât kâwaliŋâ muyagei iknat sâmegât ikpi. Kristo zâk zengâren nepjâ âkon bujâ imbaŋâŋoot tuumap. ⁴Mârum perâkŋak lorei poruyân kuwe. Zi ko Anutugât imbaŋâŋoot zaat ândiap. Yesujâ hânân lotjâ sot lumbeŋâ ândeip, zo yatik ândimen. Ka nen Kristo sot pâlâtâŋ oindâ Anutugât imbaŋandâ mem kâtikŋan kwatniŋgi zengâren ga nep tuum kubikziŋgânat.

Girem den.

⁵Zen nâŋgâm pâlâtâŋziŋoot ândime mo bujâ, Zorat umziŋ mâsikâm zorat topjâ ikpi. Mo Yesu Kristojâ umziŋan ândimap, zo mân nâŋge? Yatâ upme oi ko sâkŋak Kembugât a ândie sânat. ⁶Nen ko sâkŋak Kembugât a mân ândimen. Zen zo yatâ mân nâŋgâniŋgâbigât nâŋgâmen. ⁷Anutujâ galem otziŋgi zen bâliŋ mân upigât Anutugâren ninâu sâm ândimen. Nen niŋgitne Kembugât a bonjâ utnat mo bujâ, zorat mân sâmen. Zen Kembugât den lum târârak upi, zorarâk sâmen. ⁸Nen yatâ zorâŋ dabân den bonjâ kâsa miŋaŋgânat? Nen lunat, zorik taap. ⁹Nen

imbanjâ kârum ândeindâ zen imbanjâziŋoot upi? Zo yatâ âsagei ko âlip upap. Umziŋ lâmbari âlip upigât Kembugâren ninâu sâmen. ¹⁰Nâ zeŋgâren ga den nep tuubamgât kârebân tapŋâ giren den zi kulemgum ziŋgan. Zen den zo nâŋgâm umziŋ kubikpi. Nâ zeŋgâren ga nep tuubat. Kembugât imbanjâ nigip, zorâŋâ tâmbetzâŋgobatkât bujâ. Nâ tânzâŋgobatkât imbanjâ nigip.

Den murukŋâ.

¹¹Bukurâpnâ, den sâm kwâkâmŋâ den itâ sâbâ. Kelikmelik tapi. Oi girem den zo nâŋgâm umziŋ sot ândi mâmanziŋ kubikaŋgâm ândibi. Zen um kânok op um lumbe ândibi. Anutu, zâk buku sot um lumbe mariŋâ. Zâk zen sot ândibap.

¹²Zen buku op luyangâm ândibi.

¹³Kembugât siŋgi a ambân nâmbutŋandâ ziŋ Korinti a zeŋgât nâŋgâme.

¹⁴Kembu Yesu Kristogâren gâbâ tânzâŋgozâŋgoŋ sot Anutugâren gâbâ buku orot, zo zen sot tâpap. Oi Tirik Kaapumŋâ betziŋan mei zâk sot ândim zâimambi. Zo perâkŋak.

Zo yatik.